

Social Statistik och Analys
Carolina Nordström
010 - 479 65 42

Beslut

Arbetsmarknadsdepartementet
Regeringskansliet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se

Remissvar: Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28)

Statistiska centralbyråns (SCB:s) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av producent av statistik samt sådana förhållanden som SCB har kunskap om och erfarenhet av i samband med framställning av jämställdhetsstatistik och samordning av det statliga statistiksystemet.

Sammanfattning

SCB välkomnar att utredningen analyserat användbarheten hos de indikatorer som SCB tillhandahåller för uppföljning av det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet, liksom annan statistik som utredaren bedömer vara relevant att nyttja i uppföljningar av det sjätte delmålet samt av ett av regeringen nyligen aviserat sjunde delmål.

När det gäller framställningen av indikatorer har SCB tidigare lämnat synpunkter till utredningen om oklarheter i ansvarsfördelningen mellan SCB och Jämställdhetsmyndigheten i ett utkast till betänkande. SCB noterar att utredaren gjort förtydliganden i det slutliga betänkandet, men ser samtidigt att vissa problem kvarstår som utredaren inte förefaller ha beaktat avseende ansvarsfördelningen mellan SCB och Jämställdhetsmyndigheten. SCB ser här en betydande risk för dubbelarbete och avstyrker därför förslaget om att Jämställdhetsmyndigheten ska tillhandahålla indikatorerna med en regional indelning.

SCB tillstyrker det förslag till indikatorer som lämnas i betänkandet såtillvida att det tolkas som en bruttolista. Som framhålls i betänkandet beslutar SCB om vilken officiell statistik som myndigheten redovisar inom sitt ansvarsområde. För att avgöra vilka indikatorer som skulle kunna redovisas inom den officiella jämställdhetsstatistiken behöver SCB se över kvaliteten i den av utredaren föreslagna statistiken. SCB vill också framhålla betydelsen av utrymme för fortsatt utveckling av indikatorerna då såväl statistikbehov som datatillgång i viss mån är föränderliga.

SCB noterar att det i betänkandet saknas en konsekvensbeskrivning av kostnader för de delar av förslagen som berör SCB:s verksamhet. För att bedöma behov av medelstillskott för framställning av de av utredaren

föreslagna indikatorerna behöver SCB utreda tillgängligheten till data och vad som skulle krävas för statistikframställningen.

SCB avstyrker förslag om översyn av bilagan till förordning (2001:100) om den officiella statistiken (statistikförordningen) med avseende på ytterligare rätt till behandling av känsliga personuppgifter för framställning av officiell statistik om jämställdhet.

Otydlig ansvarsfördelning med risk för dubbelarbete

SCB tolkar det som att utredaren tänker sig att SCB har det huvudsakliga ansvaret för redovisningen av indikatorer för uppföljning av det sjätte delmålet och att Jämställdhetsmyndigheten har till uppgift att följa upp dessa indikatorer tillsammans med eventuella kompletteringar i form av fler indikatorer och fördjupade studier. Det framgår vidare att Jämställdhetsmyndigheten väntas genomföra uppgiften med uppföljningar i nära samråd med SCB och övriga berörda statistikansvariga myndigheter (SAM) samt att SAM väntas bidra med underlag till Jämställdhetsmyndighetens uppföljningar.

Samtidigt innehåller betänkandet förslag som SCB anser innebär en otydlig ansvarsfördelning och risk för dubbelarbete. Utredaren skriver att SCB, enligt 2 § statistikförordningen, beslutar om vilken officiell statistik som myndigheten redovisar inom sitt ansvarsområde, men föreslår samtidigt att Jämställdhetsmyndigheten ska ha ett samordningsansvar för fortsatt utveckling av indikatorerna. Utredaren föreslår vidare att Jämställdhetsmyndigheten ska ansvara för att, där så är möjligt, tillhandahålla indikatorerna med en regional nedbrytning till länsstyrelserna samt att Jämställdhetsmyndigheten och länsstyrelserna, i dialog med bland annat Brottsförebyggande rådet (Brå) och SCB, bör avgöra vilken statistik som är lämplig att använda i uppföljningar på regional nivå (s.550). Alternativa lösningar förefaller inte ha utretts. SCB ser här en betydande risk för dubbelarbete med en ansvarsfördelning där SCB framställer indikatorer för uppföljning av delmålet på nationell nivå samtidigt som Jämställdhetsmyndigheten framställer samma indikatorer nedbrutna på regional nivå. SCB avstyrker därför förslaget om att Jämställdhetsmyndigheten ska tillhandahålla indikatorerna med en regional indelning.

SCB har i tidigare remissvar framhållit betydelsen av att ansvaret för den officiella jämställdhetsstatistiken hålls samlat vid en myndighet (se SCB:s yttrande till Socialdepartementet (Dnr 2016/79 med er beteckning S2015/06451/JÄM)). SCB ser här att målsättningen fortfarande torde vara att säkerställa att såväl Jämställdhetsmyndighetens expertis som SCB:s erfarenhet av och kunskap om statistiska sakproblem tas till vara fullt ut, med en tydlig ansvarsfördelning och utan risk för dubbelarbete. SCB är idag ansvarig för den officiella jämställdhetsstatistiken av vilken Jämställdhetsmyndigheten är en av de viktigaste användarna. I dagsläget ingår inte

en regional nedbrytning i den officiella jämställdhetsstatistiken, men skulle så kunna göra enligt förutsättningar som beskrivs i avsnitt nedan.

SCB:s förutsättningar för framställning av indikatorerna

Betänkandet utgör ett viktigt underlag för SCB:s fortsatta arbete med att utveckla jämställdhetsstatistiken. SCB tolkar förslaget till indikatorer som en bruttolista. Utredaren har i detta utgått från befintliga datakällor. Samtidigt kan indikatorerna, som framgår av betänkandet, behöva justeras och kompletteras utifrån föränderliga statistikbehov och datatillgång. Till exempel har en ny datakälla tillkommit under utredningstiden, ur vilken flera av de föreslagna indikatorerna härrör. För att fånga upp nya användarbehov har SCB ett användarråd för levnadsförhållanden och jämställdhet samt en upparbetad samverkan med jämställdhetsmyndigheten om vilken statistik som kan användas för att belysa det sjätte delmålet.

SCB noterar att det sammanlagda antalet indikatorer som föreslås i betänkandet är stort; det rör sig om nästan dubbelt så många indikatorer jämfört med antalet befintliga indikatorer för de delmål som idag har det högsta antalet (Jämställd utbildning respektive Jämställd hälsa). Det är inte möjligt för SCB att i det här skedet veta vilka av indikatorerna som skulle kunna framställas inom ramarna för den officiella jämställdhetsstatistiken. Detta eftersom SCB först behöver utvärdera kvaliteten i statistik som tidigare inte har nyttjats för ändamålet utifrån de krav och kriterier som gäller för officiell statistik.

För att bedöma behov av medelstillskott för framställning av de av utredaren föreslagna indikatorerna behöver en utredning även göras av tillgängligheten till data och möjlighet till inhämtande genom olika tekniska lösningar samt vilken behandling av data som skulle krävas för statistikframställningen. Sammantaget rör det sig om en mindre utredningsinsats som skulle kunna genomföras under den senare delen av 2025. I en sådan utredning skulle det även kunna ingå att se över vilka datakällor som medger en regional indelning samt behov av medelstillskott för att framställa och tillgängliggöra sådan statistik. Det är dock inte alltid möjligt att på förhand avgöra vilken statistik som faktiskt medger redovisning på regional nivå innan statistiken i fråga framställts, då redovisningsgrupperna kan visa sig bygga på ett alltför litet antal observationer. Givet det stora antalet indikatorer kan en prioritering behöva göras av vilka indikatorer som är viktigast. En sådan prioritering behöver göras i samverkan med uppdragsgivaren och Jämställdhetsmyndigheten.

När det gäller utredningens förslag om att SCB ska bidra med underlag till Jämställdhetsmyndighetens uppföljningar anser SCB att utredarens förväntningar avseende innehåll och omfattning är otydliga varför SCB inte kan ta ställning till förslaget. I händelse av att SCB väntas bidra

med underlag utöver omfattningen av befintlig samverkan mellan SCB och Jämställdhetsmyndigheten ser SCB gärna en fortsatt dialog med Jämställdhetsmyndigheten, där Jämställdhetsmyndigheten utifrån sina behov och SCB:s förutsättningar har möjlighet att lämna uppdrag till SCB.

SCB avstyrker ytterligare översyn av bilagan till statistikförordningen

SCB noterar att utredaren ser ett behov av att se över bilagan till statistikförordningen för att säkerställa att fler myndigheter har rättsliga förutsättningar för att bredda sitt arbete med avseende på att behandla känsliga personuppgifter (sid.569). SCB konstaterar att utredaren här inte konkretiserar vilka särskilda kategorier av personuppgifter¹ - även kallade känsliga personuppgifter - som bör kunna behandlas för framställning av officiell statistik och för vilka ändamål en sådan behandling borde vara tillåten. De senaste åren har frågan om ändringar i sagda bilaga utretts vid flera tillfällen och resulterat i SCB:s hemställan till regeringen om ändring i bilagan till statistikförordningen (Dnr A2021/2077) samt så småningom i ändring (SFS 2024:1049) av statistikförordningen, inklusive vissa tillägg avseende rätten att behandla känsliga personuppgifter för specificerade ändamål.

Utöver vad som anges i SCB:s hemställan avseende behandling av uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd för framställning av officiell statistik om jämställdhet och viss officiell statistik om utbildning (Dnr A2022/3785) anser SCB för närvarande inte att det nu vore aktuellt att införa en rätt att i jämställdhetsstatistiken behandla fler känsliga personuppgifter. I betänkandet omnämns uppgifter om enskilda personers sexuella läggning. Det har, vilket utredaren också uppmärksammar, nyligen införts en möjlighet att behandla sådana personuppgifter för statistik om otrygghet och utsatthet för brott. En utvärdering bör först genomföras av vad denna statistik kan ge till arbetet för jämställdhet. SCB avstyrker därför i det här skedet förslag om ytterligare översyn av bilagan till statistikförordningen med avseende på ytterligare rätt till behandling av känsliga personuppgifter för framställning av officiell statistik om jämställdhet. SCB bevakar dock fortsatt frågan om uppkomst av eventuella behov av rätt att behandla ytterligare känsliga personuppgifter för framställning av statistik om jämställdhet, bland annat inom ramarna för pågående samverkan genom Eurostat.

¹ Enligt artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (Dataskyddsförordningen)

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Eva-Lo Ighe i närvaro av chefsjurist Joachim Angermund, avdelningschef Cecilia Stenbjörn, sektionschef Sara Frankl och utredare Carolina Nordström, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Eva-Lo Ighe

Carolina Nordström